

Priloga na ciju god. 3 for., na pol. god. 1 for. 50 nov., na četvert. 75 nov.
Za Srbiju 30, 15, 7 1/2 groša. Izlazi svake Nedjelje jednput.

Pisma svakodnevna predmetna molimo na uredništvo upućiti.
Neprijetna neprimamo

God. III. U Kalači

U Četvrtak 4. Srpnja 1872.

Broj 27.

NASIM POSTOVANIM ČITAOCEM.

Koncem ovog mjeseca izteće pola ove godine, čast nam je zamoliti rodoljubnu bratju : da se požure predplatu na drugu polu što prije poslati, da se u štampanju lista ravnati uzmožemo, jerbo nam ni jedan novčić ne priosta je, da bi ga mogli badava potrošiti. Naši pokrovitelji neka ne žale trudu, prostim čitaocem u poštarski poslovi pripomoći.

Uredništvo.

UGARSKE NARODNOSTI POSLI SABORSKIH IZBORAH.

I.

Koje prošio članak u 68. br. „Zastave“ pod naslovom „prvi izbori“ pisan, u tom se morala čudnovata osičanja po srcu izmjenjivat, al sigurno medju tima nije bilo slobodno biti žalosnom, koje izcidjiva diltovornu snagu iz duha, već ono koje u pogibeli ovecava duha, srea i tiela kriepost. Velika je magjarska pobjeda al ako oni ovom opojeni tim pravcem kojim su dosad išli, polazili budu, bitiće im još veća bieda. Onoga tko se tuži na magjare, nemojmo slušati, premda odaje da ne poznaje ni čovjeka ni državnika. Čovjek se otima za životom, a državnik uporablja sriedstva koja mu se ponudjavu da osigura život državnika. Dali je istina ili ne netražimo : dosta je da su magjari uzeli u glavi : da ako narodnosti dobiu ravnoprava onda je magjarluku vrhu glave motika zveknula.

Ko bi se dakle čudio vrhu toga štoje gr. Andrašy Lonyaia od naše neznanosti sebi udesno oruže skovo : da nas našom vlastitom rukom porazi u borbi izborničkoj. Oni su to činili, što običaje čoviek tvoriti, u oči smrtne pogibeli.

Vrieme je skupo nemojmo ga trošiti da iztraživamo ko je i u čemu, smo falili. Nama se tako čini da smo sa svim spodobni Napoleonu. Kada je rat naviestio prusu dočim ni oruža ni vojnikah nije pripravio.

Ova će lekcija biti kako Zastava kaže koristna po rumane i Slovake, al daj bože da bude po sve ugarske narodnosti plodonosna.

Ako ma koji mudar čovjek zapitao bude sam sebe zašto su magjari tako veliku pobjedu izprili takim mora odgovoriti : zato, jerbo, smo mi puk gdje je u svakom ustavnom svijetu, imo on mah kakvu sliku jedincata snaga, ostavili u neznanosti.

Dok se puk ne osviesti, dok u njemu neoživi samo — sviest svoje narodnosti ; donle neće po nas prosjati sunce slobode, i ako za vrieme prosja, u kratko će se zavuci za oblake nemarnosti.

Ovu samosviest kod nas je za sad veoma teško uzbuditi, jerbo mi posidujemo u svačem jednaku gradjansku slobodu s magjarima, jedna nam samo manjka, koja bi našu narodnost u plemenito ruho državna prava zavila, a ta jedna kad manjka, onda su sve druge mah bi se u zlato i srebro uvile cilu svoju cieniu izgubile, premda će narodnost koja državnim načinom neživi kukat i kukavicam će svi oni postati koji jezikom njezinim govore, mah bili Rudići Černovići, Dungersky i Močonje. Evo zašto je teško sviest narodnosti probuditi, i daje sav narod u pogibeli pokazati, jerbo ovakvi se dobro osičaju i nevidjaju : da će im u slučaju postojanja ovakog narodnog stanja, ako ne sinovi a ono sigurno unuci ogolit. A oni ukućani nevidjaju, da ako narodnost njihova ostane za sluškinju magjarske ili nimačke pogodjena, onda će se oni svi najposli otrcat kao metla pak će ih nestati s ovog svijeta, oni nevidjaju : da ako bi se njihova narodnost pravom ustavnosti nadarila da bi ih nadobio duk ugnjetiti.

nosti radinosti, pak bi od njihovi sinovah radjali se Svećenici učitelji, činovnici, sudie, trgovci zanatlie i zemljoposjednici. Zadaća je dakle naša ove i one uvjeriti: da neimaju na svijetu obstanka ako im samosviest narodnosti neoživi. Ovo neka je jedincata cil, koju valja da svi vodje dan i noć prid očima nose s ovom da ligaju, s ovom da ustaju.

Al kako i šta da činimo: da ovu željenu svrhu dostignemo? Prvo je da prošlost bila ona kako mu drago plaštom zaboravnosti zakriemo.

Tu netrieba više spominjat šta je ovaj ili onaj tvorio, kakvim je putem hodio. Slidimo Velikog magjara Deaka savet koji je reko 1861. godine: da većma valja ljubiti domovinu nego mrziti zlotvora. Netrieba da imamo takog zlotvora kom rada naše narodnosti pomirljivu ruku nebi pružili.

Neka nije više zlotvora ni u Subatici ni u Novom Sadu, ni u Sentamašu, priznajmo da smo svi rodoljubi, i da smo svi zaišli stranputice.

Drugo neka nebude medju nami stranaka, neka je jedna jedincata narodna stranka, učimo od magjara, ta poslila 1849. godine živili su u ugarskoj s Deakom i Ghyciom Andrasyom i Tisom Lonyaiem i Jokayom svi drugi Aponyie i Čanadye, ipak nije bilo druge van jedne magjarske stranke.

Treće neka nije medju nami prepirke o razlici viere, ta magjari su bili i prije 1861. godine katolici, kalvini, Lutherani, i t. d. al ni se drugo čulo i izitalo već samo da su magjari. Ni rieč se nije o vierskoj autonomii povelala, ni najveća mana jednog ili drugog svećenika nije se prašila, vodje narodni sve su mirili upokojavali, i na svakovrsne rane melema lipili.

Četvrto neka bude izmedju nami izagnana svaka visoka politika, ovo ostavljajmo samo za nedilju i u poslene dneve zabavljajmo se spisi i spisi koje će nam milo pučanstvo prosvjetiti.

A da ovi dojdju do ognjišta naše narodnosti, da ovi ulaz nadju u srce našeg roda, sklapajmo u svakom selu u svakoj varoši prosvietne družine izabrat valja u svakom selu čovjeka, koji će po naputku dobivenom sastaviti ovaku za drugu u svojem rodu, biti će valjda iz prva malena, neka je narastje, al prvoje da u nju uvedete popa. meštra biležnika i sve ono što je duhom ili imovinom moćno, vidjeno i čuveno po govoru, ili činu. Ove će družine biti u neprikidnom doticaju s onom koja će se iz cile narodnosti sastaviti. Ove će postat sreom i umom sela i okoliša, oveće primat duh u spisi i razlivat ga po svih udih svojeg roda.

Peto kad imali budemo ove družine koje imadu biti ognjištem narodnog duha onda ćemo izabirat one muževe: kojiće u odljučenom vriemenu sela i varoši polaziti, pak će skupštine držati, i nikad o politici već uvijek o prosvieti obraženosti govorit. Ovi će uzbudjivat bratju da crkvu i škulu pohadjaju, da diecu ako i sikire padaju u škulu šalju, da i najposljednji novčić za časopise novine i knjige koje će učeni dan i noć pisat izdaju, da im pokažu, da kako se tielo kruhom, tako duša naukom hrani; pak da zato za dušu triebaju knjige, a za tielo pučke banke i štedionice.

Šesto navadjajmo naše mile druge da one u svakom selu sastavljaju družine ženske, kojima će zadaća biti — od blaženii svaki mjesec po koji novčić izkupljat, da se osnuje blagajna sirotinje, nemoći, starosti, i škole, a kćeri naše uzbudjivajmo da uzmu na svoje krasne usne plemenite narodne pisme, i nadahnjivaju naše mladiće duhom svojih djedovah i pradjedovah, pak evo moje glave, da će mo skoro pobjediti, i tako pobjediti, da ipak magjare nećemo poraziti, koji će se i sami zastiditi, kako su mogli misliti, da bi im povelja hegemonie na temelju ustavne slobode mogla državni život osigurati.

POŠTOVANIM POPOVMA, UČITELJIMA, KOTARSKIM SUDCEM SOLGABIROVIMA, KNEZOVIMA I BILEŽNIKOM. KAO POGRAVICAM PUKA, ČAST I POŠTENJE.

Al to već i sadanja dieca znadu: da bez novaca ništa nebiva, nije se dakle čuditi: Što svaki čovjek s novcem klapi pošto svaki u svojem manjem ili većem krugu osića: da je bez novaca mrtav baš ko tielo bez krvi. I to je zato što nijedan čovjek nije sebi dostatan, već što je snažnii, što je moćnii štoje bogatii, što je umnii to sve većma osića da mu je nušdan drugi čovjek, da mu je neobhodno potriebno ono što drugi čovjek posiduje, što drugi čovjek umi načiniti sastaviti opraviti. A poklem to što drugi posiduje sve se prodaje za novce evo ti uzrok, zašto svaki čovjek novac želi i traži. No država se zato brine da bude u domovini novaca toliko koliko na promet trieba. Al to sama država nikako nezna učinit, da svakom čovjeku dodje novac u ruku baš onda kada mu uz trieba, i toliko koliko mu trieba.

Takve sile i vlade na svijetu neima kojabi to mogla učiniti, jerbo novac se nemož badava dielit, buduć bi umah svoju cieniu izgubio, a i neima takve države na svijetu koja bi kadra bila toliko novacah stvoriti, da na jedanput svakom čovjeku dade što bi mu na svu godinu triebalo.

Al to baš nije ni nužno i da je moguće bilo bi škodljivo, jerbo bi u prometu nered nastao ko u tielu, ako se krv naspori suviše.

Svaki čovjek ima vrieme kada mu novacah netrieba, i svaki čovjek ima vrieme kada mu trieba, k tomu valja dodati da i najbogatii ima tako vrieme: kada mu potrieban novac manjka, a i najsiromašnii ima vriemena: kada ima koji novčić, koji nemora potrošiti.

Odud se poradja to: da nikoji put osridnjih dobarah čovjek uzajma bogatom, ili baš gdje koji put i ukućanin posjedniku, riečom da se novac uzajmlja. I tako iz onog rukuh koji ga za ono vrieme netrieba idje u ruke onog: koji ga trieba; pak onda ima novca baš koliko trieba, i to bi išlo i samo po sebi, jel što je naravno na to netrieba mnoge nauke, to iznadju ljudi i sami po sebi, samo to nije dobro: što onaj koji uvižba nuždu svojeg sugradjanina, negleđa koliko taj novac vriedi, već ište toliko kamate, da onaj koji zajmi nije da može koristi imat, već sigurno će štetu sebi nanet, al poklem ga nužda tiska, u nadi: da će se valjda koj kako izkopoljat podpiše i skupu kamatu, i tako kad valja povraćat navadno naruši svoj imetak, i tušta puta otvori vrata siromaštvu.

Ovom zlu doskočiti pokušavala je država, kad je količnu kamate uzakonjavala i na 5—6 frti metjala. Al žali bože, nitkom nije koristila već mnogima je škodila, jerbo je priliku dala na one tajne obveze, u kojima je kamata s glavinom se nadmećala.

Našem je viku preostala dika pokazatii da je javnost i sloboda najkoristnii liek po sve one rane, koje truju obći narodni gazdaluk. Košto ima nauka koja se u nikakvoj škuli nemož naučiti već jedino u kući otčinskoj, kako ima griha koje država ni pričiti ni kazniti nezna, već samo i jedini vierozakon izliečiti može, tako ima nevoljah; koje ni kraljevi ni Carevi, sa svih svojih ministarih nemogu odbiti. Silni prvi Napoleon, koji je mislio da može još i duševnu vlast progutat očitovaoje, da novčare neumi podjarmiti.

(Slidi.)

D O P I S I.

Kurd, 21. Lipnja. Žice su već raznele viesti: koja je stranka u kojoj okolici na biralištu pobiedila? S te ruke dakle dolazim starinom u bunjevačko-šokačku kuću. Nu dobro će ipak biti za budućnost da se obazremo na prošle izbore i crpimo nauku, koja će nam poslje tri godine biti pri izborih još od ovih nuždnija.

Mi smo u ovom listu mnogokrat istinito izrekli, da se

narodnim poboljšicam u Ugarskoj nenadamo ni od desne ni od lijeve strane bila joj glava Deák ili Tisza. Nam Slavenom ugarskim nepreostaje drugo, van se odlučno boriti i boreć se ufati u pobjedu dok postanemo i pravom kao što smo već danas jakostju jednaki Magjarom. A dotle treba silna napora i odvažne volje! Mi nesmiemo duhom klonuti, mi nesmiemo skrštenih rukuh gledati, mi nesmiemo na jednom braniku ostati — mi moramo borbu konačnoj pobjedi i slavi tjerati, a tē nam odvažnim niti mogu niti smiu izbjeći!

Istina, mi smo Bunjevci i Šokci po sebi kud nesložni tud i slabi, no sa svojimi surudnici mi smo za sjajnu pobjedu jaki. Al toj pobjedi kao da neodkucnu sudnji čas po Slovačkoj i Sedmogradskoj još za ovih izborah, a i sami Bunjevci i Šokci, bojim se, dadoše izborničke svoje glasove ljudem svoga djepa i trbuha, koji su i kurjaka nasitili a i kozu cielu na krkači u magj. tor odnieli! Ej neuka naša glavo! tã kad ćeš se opametiti, Bogu i slavjanstvu zakleti: ni za pedalj dalje od mēte bunjevačko-šokačke majke!

Ugledjimo se u banatske Srbe kako se bore kano rūsii lavi za svoje srbstvo i naše slavenstvo! Ugledajmo se u Hrvate, kako poletiše kano triezni risi i utamaniše na birališti izrodne vukodlake! Ej da se ponesosmo za njima, meko li bi danas bilo uzglavje naše!

Al to je još sreća što se naši protivnici sami medju se kavgaju i tezmaju; dešnjaci bi da zadrže, a ljevaci da dobiju gospodstvo; oni hoće da traje kako je dok traje, ovi da prestane savez Pešte s Bečom; onim su dobre i švabske banke, ovi bi da pečataju magjarske; oni bi zajedničku vojsku, ovi bi neodvisne magj. katane i t. d. — tko bi sve izbrojio, što hoće koja glava?

Al i jedna i druga da hoće: da joj i odsele, jeziki i narodnost na ledjih nosimo — da i slavjansko kolo pogazimo o tom smo mi Slavjani već odavno uvjereni! Tu se dakle nije dobru nadati, te mene neraduje ni pobjeda desnice ni ljevice u tolnanskoj županiji.

Gje je, kraj sve županjske majstorije da županija bude cjelovito desničarska, polovica lievo, a polovica desno.

Svakiđje su posredovale čete oružanih vojakah, pa se ipak desilo strašnih izgredah i krvavih glavah, te sakčanski izbor poneo u vječnost dva noževi probodena kočolska seljaka.

Magjari osvjedočeni, da jim je samo pod današnjom vladom do sudjeno kao narodu živiti, odpočeše bitku u samoj si prijestolici za desnicu. Neima dvojbe da će ona i opet dobiti većinu u zemlji, nu valja slavjanstvu napreći sve sile, da osujeti po narode države ubitačne namjere dvajuh i tako jur preživjelih gospodarah!

Blaz.

Subatica, 21-og Lip. Dragi Gospodine! Ne dvojim da ste doznali pobjedu lievakah kod izbora poslanikah. Većinom koju su izprili gg. Mukić i Varga mogu se ponositi. A Subatčani mogli bi se i pohvaliti: Što se red i mir u skupu toliko hiljada ljudi nigdi nije pomutio. Ja sam ovom prilikom samo zato pera se latio, da Vas izviestim: da su bunjevci i sada uz lievu stranu stali. Dakle slava pobjede ako i ne izključivo, a ono većim dielom pripada bunjevcem. No što smo mi bunjevci u ovoj Gospodi omilovali, to vam nebi znao kazati, jerbo ma bi svaki zakutak moje pamte izmeo, nikako nebi mogo naći, da su ovi šta za bunjevce učinili. Jedina im zasluga, što su s drugima učenicima i bunjevcima i magjarima pomagali penjati bunjevce, u spona jezika magjarskog.

Pak ako se tako dopada subatičkim bunjevcem, onda su jim sigurno ovi najbolji prijatelji, jerbo su im već magjare za meštrove a skoro će im i za popove takve dati, pak će onda silna blagodat po Subatičke bunjevce nastat. Doduše nisam čuo da su odabrani poslanici prije ili posli izbora štogod obećali, glede oni pravah koje narodnostima i vieri katoličkoj pripadaju. Ovo sam držo za potreбно za bilježiti da čujem šta će te vi na ovo reći. *)

Jedan lievak.

*) Na ovo bi trebalo mlogo reći, al kako vidimo za ono mnogo

RAZNE VISTI.

— Naš milostivi Car šalje Nadvojvodu Wilhelma ruskom dvoru na svečano vižbanje vojničko, kojim činom kani ministarstvo očitovat: da se Beč nije rad omrazit s Petrogradom sbog puta Berlinskog.

— Zagreb stranke se izmirile i sjednice se nastavile za Predsjednika je izabran Preuz. G. Mažuranić, za podpredsjednike gg. Jovan Živković i Petar Horváth a za bilježnike gg. Branko Ivanović, dr. Rogulić, Gabor Kiš i Josip Turelli.

— 27. Lip. Zauzeo je Preuz. Mažuranić predsjedničku stolicu, i u govoru izjavio: da se stavlja na temelj sustava u monarhiu uvedena G. Miškatović sa sudruzi, ulaže interpelaciju na Visoku Vladu radi prodaje krajiških šumah u brodskoj i varaždinskoj pukovni.

— Nimeci pod ustavnom obrazinom gone Jesuite. Prusi još nikad nisu posviedočili, da su pravi prijatelji slobode bili, a sad su i u saboru i van sabora pokazali: da se kod njih sloboda nemjeri jednim rifom po katolike i protestante. Nismo pozvanj da Jesuite branimo, al kad se sila upotribebla proti ma kakve družine, nije slobodno pozivat se na čine neposviedočene; a vlada nimačka nijedan jedini nije kadra pokazat, kog bi smila o lice Jesuita udarit. Nama je žao kad se gazi društvena i osobena sloboda. Vuk ostaje takvim i onda kad ovčiu kožu navuče na se. Država je pozvana suzbiti proti zakonje, al to se mora posviedočit.

— Prošle godine su pokušali inglezki konservativci a sada pokušavaju liberalci sporazumiti se s radinji, da mogu o predstojeći saborski izbori steći za sebe većinu. Al kako se vidi tamo baš to žele što je kod nas mnogima dodijalo: oni bi radi bili da se rok saboru krati, pa da se izbori česće obavljaju a zastupnici platjaju. Što više da se troškovi izbornički iz obće blagajne odbavljaju, kakve troškove bi mi želili na svaki način prikratit, vadili se oni mah i iz džepova pojedinih kano veoma ubitačne po izbore. No kad već ni inglezi neće da budu bolji od drugih naroda, na koga će se odsele, ovi u pogledu ustavnom pozivati?

— „Pesther Lojd“ bi želio da vele vlasti zauzmu u obranu rumanske židove, al ruska uprava kaže: što je jednom pravo mora biti i drugom drago, a pravo je dosad bilo: da se nijedna država ne miša u nutarnje poslove druge države.

— Inglezki ministari su izjavili u zakondavnom tielu: da je izbrani Genfski sud odbio zahtiv američanski glede naknade posredna oštetivanja, i da je Amerika ovu izreku prihvatila, pa one zahtive natrag povukla.

— U Španjulski pokraina Biškaji i Katalonii i sada se pokazivaju čete Karlističke, i akoje moguće vieroivat zvaničnim listima počinjavaju grdna nasilja na osobe i imovinu; gradjanski rat nije drugo već uzrujano uzburlano more.

— U Španjulskoj radikalno ministarstvo u svojoj okružnici izjavlja: da će svaki ustanak ugušit, cilinu države uzdržat, i zato gradjanski rat u Kubi do pobjede dovest, vojničstvo tako preustrojiti da posluži podlogom uvodu obćeg vojevanja, i da će viersku slobodu ustanovit.

— 27. Lip. Talianski ministar V nosta očituje: da je Italija udružena Inglezkoj branila u Rumunii židove, ovo je liepo, al nigdi nismo štili: da je branila u istoku kršćjane.

GAZDALUK.

GAZDE su već mnogoputa uvižbali: da se nalazi krmačah, koje ili sve ili više od svojih prasacah pojidu i to po-

još nije vrieme nastalo. Dosta će biti za ovaj put, iztaknuti: da su bunjevci posviedočili: da se još nisu osviestili, što su oni na desno ili lijevoj strani, to niti, je njihova pogriješka niti zasluga, košto ni ono što se u magjarštinu svaki dan većina oblače, već jedina volja onih vodjah, koji su ih u svoju vlast dobili. Al neka ovi vodje biliže: da će dojt i da mora doći dan osviestjenja, kada će bunjevci uviditi, da nisu bili vodieni narodnom snasu već narodnom neznanostju.

najviše zato jel nerado doje svoju živinčad. Al poklem je to po gazdu štetonosno zato su živinari tražili i ovom zlu liek, pak su iznašli da ako se krmači glava a najviše njuška, a prasice u svem tielu namažu rakiom, da ih onda neće proždrt, ako pak nebi htela dojeti onda joj valja pomišat 10—20 gr. zrne kamferovice sa 1—3 gr. opiuma i to joj u jedno uho uliti, ona će se za tim na tu stranu privaliti, i u tom stanju priko više satih ostati, prasice će je sisati, pak će svoju goropadnost izgubiti. „Woch. Bl.“

Diteljina, izmiešana. Malo po malo pak će sve većma uvidjat ljudi, da je ono mudro i pametno što je naravno, Bog je trave izmiešao svakdi, al ljudi kad su iskusili da je diteljina veoma koristna, mislili su: da je osamljenu valja sijati. No sad već uvidjaju, da je po svaku živinu koristna, ako je sa drugim travam izmiešana, zelena neće marvinče nadut, osušena ne izgubi sve lištje, u zimu se tako lahko neizmruze, boljma zadržu zemljište vlagu, može se mišati krakosača (raygras) a gdje je zemljište piskovito tamo se miša i ovčja vlasulja, (festuca ovina) ipak valja zabiležiti, da lucerna netrpi i kakve miešanje.

TRGOVINA I OBRTNOST.

Cinjenik Pešta 28. Lipnja. Vuna. Češljasta vuna zadržala je svoju cieniu fina čojna 125—142 fr. sridnjo fina 115—124 fr. Heveška 100—106 fr. Mast. Varoška 37½—38½ fr. u sudu bez suda 36fr. amer. 32—34 fr. Slanina u zraku sušena 35—36 fr. dimlj 37—38 fr. amer. 29—31 fr. Loj 29—30 fr. Šljive za jesen 11½ fr. Sirove kože ugar. krav. varoške 25—28 fr. par sjabane 23—25 fr. volov. 32—35 fr. par nimač krav. 74—85 fr. mž. amerk. 78—82 fr. druge vrsti 65—72 fr. maž. nasolj. 43—44 fr. maž. telećio bezglave 136—138 fr. maž. s glavom 125—124 fr. maž.

CINA RANE. Pešta, 28. Lipnja. Čisto žito banat. dj. mž.: 81 fnt. 6—6 fr. 10 n. 87 fnt. 6 fr. 75—80 n. tisansko, peštansko stol.-biogr. 81 fn. 6 fr. 5—15 n. 87 fn. 6 fr. 90—95 n. bačvansko 81 fn. 6—6 fr. 10 n. 84 fn. 6 fr. 50—60 n. Raž 78—79 fn. 3 fr. 55—60 n. Ječam 66—68 fn. 2 fr. 85 n. —3 fr. Zob 45—48 fn. 1 fr. 70—75 n. Kokuruz mir. 4 fr. 5—15 nov. Proja 82 fn. 3 fr. 50—55 nov.

Visina vode dunavske.

Pešta 28-og Lipnja: 8' 2" nad 0. razte.
Požun 28-og Lipnja: 6' 9" nad 0. "
Vrieme je po žetvu ugodno.

Poruke uredništva.

Aljmaš: Ml. Rod. Došlo je uvrstitće se. — Kurd: -G. Bl. Stiglo je — jedno za drugim. — Futtak: Dali je živ i zdrav naš omiljeni pjesnik Lazo? Karlovac-Hrvatska. Srbska Čitaonica. — Bilo je već na cilu god. predplatjeno — sad je opet na pol — molimo za razjasnenje.

KNJIZEVNOST.

VIENAC.

U Zagrebu izlazi List pod ovim naslovom krasnom Spolu namienjen. U ovaj List rade najglasovitiji pisci hrvatski, a uredjiva se tako umjetno, da ga s ponosom možemo uzporediti ove vrste Listovima, i oni narodah: koji su nas stotijem predišli. Mladići i Djevojke Slavianke koji se budu na ovaj plemeniti List pridplatili, ima će ne samo zaslugu prama razvoju narodne literature, već će si steći taku du-

ševnu zabavu; koja će im razsvietljivat um, razsiritvat grude, i osladjivat srce.

Pokušajte pak će te se osviedočiti: da ste mnogo više liepote, i duševne slasti našli no kojoj ste se nadali. — Ciena je Krasnom Viencu na godinu 7 fr. a na pol god. 3 fr. 50 n. Ured. B. i S. Nov.

POZIV NA PRIDPLATU!

Skoro će biti 8 godina; kako sam prvi put pozvao moje mile sunarodnike. da se pridplate na toli čuveni privod „Viteza Ivana“ nazvanoga „Kukurice Janka“, koji sam dopuštenjem darovitoga pisnika i privodjoca g. Ivana Jovanovića na bunjevačko naričje udesio i na svit izdati naumio bio; ali mi ovaj poziv kod mojih dragih sunarodnika tada odziva nije našao.

No samosvist bunjevačka, koja se od nikog vrimena na veliku radost sviju rodoljuba i kod nas tako lipo, razvijati počela, pobudjuje me evo da se na novo obratim na moju milu braću, da me u izdavanju gornjega dila podpomognu.

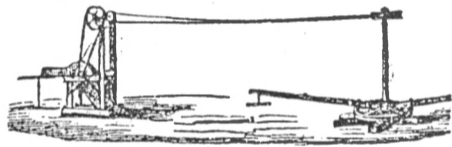
Pozivam dakle moje mile sunarodnike ponovo, da se na „Viteza Ivana“ do 15. Kolovoza t. j. Velike gospojine kod mene u Subatici; a kome je naručnje kod poznati skupljača u pojedinim mistina priplatiti izvolu.

Cinu knjizi, odredjujem na 40 kr. u aust. vr. a izneti će do 4 i ½ štampani tabaka na osmini.

Skupljačima pridplatnika ustupam svaku 11-tu knjigu, ili ako je povoljnije, vridnost u gotovom novcu za trud.

Ufajuci se da će mi ljubljeni rod moj ovaj poziv usrdnije prigrliti nego onaj od prije nekoliko godina, uvira vam svakoga, koji ovo dilo još štio nije, da će u istome ne nadanog duševnog uživanja naći, i da se nikada kajati neće. što ga je nabavio. — U Subatici 17. Lipnja 1872. — Franje Bodolszky, bivši pivač kod Svetog Roka u Subatici. *)

*) Preporučamo srdačno izdavalatelja kano zaslužna muža koji se već onda brinio o duševnoj hrani bunjevaca, kada su drugi spavali, onje molitvenu i pjesmenu knjigu sastavio. Ured.

MASINE ZA VRŠITBU.

Koje su sad najnovieg vremena, u najznamenitijim fabrikama, za najlakše, najcelishodnije, i najjeftinije, pronadjene, mogu se uviditi, i kupiti kod podpisanog: ista mašina nepotrebuje više, od dva dobra, ili četir najlošija konja, i vrše na dan 150 veliki krsta, istrese slamu, i u slami jednog zrna nemože se najti, niti šuljka u žitu, i ima istih mašina po 400, po 500, i po 600 frt a. vr. te tako može svaki kupac kod mene po svojoj volji mašinu birati, imam takodjer, i koja ovejano zrno u djak daje, i sva je na točkovi, kao god parnjača, i od šest konja snage, košt 1850 frt a. vr.

Meni je dosad kako svaki kupac, tako i obštinska staro bečejska komisija, o njenoj dobroti i valjanom radu, pismeno svedočanstvo dala, koje svakom mogu pokazati.

Ko dakle želi takovu mašinu imati, neka se za ranije postara, jer dosad većje prilično prodato, pak se bojim da posle nebude dockan, za nabavljenje, jerbo su fabrike vrlo daleko.

Svaku mašinu koju prodam, ta se najpre kod mene mora sklopiti, i viditi da što nefali, to tako može svaki kupac siguran biti sa šnjome, i ako ranije kupi, ondak mogu mu dojeti, istu pokazati namestiti, i sklopiti, to može bez brige vršitbu čekati.

Takodjer imam i dobri drljača. par po 31 frt. a. vr. plugova od samog kovanog gvozdja od 17 do 18 fr. a. vr. a kolečke 12 fr. a. vr., mašina što krune kukuruze, po 52 fr. a. vr. sečki za čovčiju snagu od 50—80 fr. a. vr. i ustrojeni sečki da može sa istim vrtlom što vršaonicu tera i sečku terati, od 120—220 fr. može dobiti i kamen kojeg će opet isto vrtlo terati, to može i mleti, imam takodjer i testeru za cepanice seći, koje opet isto vrtlo tera, može zimi 9 a leti 12 fati na dan izseći, košta 150 fr. a. vr.

Hugo Krvarics,

zemljodjelac i mašina prodavaoc u Starom-Bečeju.